

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра економіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Гарант освітньої програми

Оксана ФРОТЕР Оксана ФРОТЕР

« 19 » серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ

Освітній рівень: перший (бакалаврський)

Галузь знань: С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини

Спеціальність: С1 Економіка та міжнародні економічні відносини

Освітня програма: Економіка

Факультет: економіки і підприємництва

Робоча програма навчальної дисципліни «Управління ризиками» для здобувачів вищої освіти спеціальності *С1 Економіка та міжнародні економічні відносини* освітньої програми *Економіка*. – Умань: Уманський національний університет, 2025. 20 с.

Розробники: Людмила СМОЛІЙ, к.е.н., доцент

 Людмила СМОЛІЙ

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економіки_

Протокол від 28 серпня 2025 року № 1

Завідувач кафедри економіки

 Алла ОСІПОВА

«28» серпня 2025 року

Схвалено науково-методичною комісією факультету економіки і підприємництва_

Протокол від 29 серпня 2025 року № 1

Голова Руслан МУДРАК

«29» серпня 2025 року

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень, назва освітньої програми	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: <u>С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини</u>	Обов’язкова	
	Спеціальність: <u>С1 Економіка та міжнародні економічні відносини</u>		
Модулів – 1	Освітній рівень: <u>перший (бакалаврський)</u> Освітня програма <u>Економіка</u>	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		3-й (2-й)	3-й (2-й)
Загальна кількість годин – 90 год.		Семестр	
		6-й (4-й)	6-й (4-й)
Тижневих годин для денної форми здобуття освіти: аудиторних – 1,8 самостійної роботи студента – 1,9		Лекції	
		20 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
		24 год.	4 год.
		Лабораторні	
			-
		Самостійна робота	
		46 год.	78 год.
		Вид контролю: екзамен	

1. МЕТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Робоча програма навчальної дисципліни «Управління ризиками» розроблена відповідно до Положення про методичне забезпечення освітнього процесу, затвердженого Вченою радою від 08.10.2020 (зі змінами та доповненнями від 11.07.2024 р.)

Навчальна дисципліна «Управління ризиками» належить до обов'язкових дисциплін, вивчення яких передбачено освітньо-професійною програмою підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Мета вивчення дисципліни: формування у здобувачів вищої освіти системних знань, практичних навичок та аналітичних умінь щодо ідентифікації, оцінювання, прогнозування та мінімізації ризиків у господарській діяльності підприємств і організацій, а також набуття здатності приймати обґрунтовані управлінські рішення в умовах невизначеності та мінливості зовнішнього середовища.

Завдання дисципліни:

- ознайомлення з теоретичними основами ризику та управління ризиками в економіці;
- формування розуміння класифікації ризиків, джерел їх виникнення та методів кількісної й якісної оцінки;
- оволодіння методичним інструментарієм аналізу та прогнозування ризиків;
- вивчення сучасних підходів і стратегій мінімізації та нейтралізації ризиків у підприємницькій діяльності;
- розвиток навичок прийняття управлінських рішень за умов ризику й невизначеності;
- формування здатності застосовувати інформаційно-аналітичні технології для управління ризиками.
- виховання відповідальності за економічні наслідки прийнятих рішень та розуміння етичних аспектів ризик-менеджменту.

Предметом дисципліни є теоретичні управління ризиками, механізми його здійснення та регулювання.

Місце навчальної дисципліни в структурно-логічній схемі освітньо-наукової програми: вивчення змісту дисципліни базується на освоєнні курсів «Менеджмент», «Економічний аналіз».

Вивчення навчальної дисципліни «Управління ризиками» передбачає формування та розвиток у здобувачів компетентностей і програмних результатів навчання відповідно до освітньо-професійної програми «Економіка» спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини галузі знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини (табл. 1).

Таблиця 1

Матриця компетентностей і програмних результатів навчання, що формуються під час вивчення навчальної дисципліни «Управління ризиками»

Шифр компетентності	Компетентності	Шифр програмних результатів навчання	Програмні результати навчання
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)			
ЗК 4	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях	ПРН 10	Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники, які характеризують результативність їх діяльності.

СК 10	Здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів.	ПРН 10	Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники, які характеризують результативність їх діяльності.
		ПРН 17	Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в однієї або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.
СК11	Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.	ПРН 5	Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).
		ПРН 22	Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах.
СК12	Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.	ПРН 5	Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).
		ПРН 22	Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах.
СК 14	Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.	ПРН 17	Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в однієї або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.
		ПРН 22	Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах.
СК 15	Здатність до розуміння специфіки соціально-економічних взаємовідносин та особливостей функціонування економічних суб'єктів в аграрній галузі.	ПРН 25	Оволодіти практичним інструментарієм організації й ведення економічної діяльності та обґрунтування ефективних господарських рішень економічними суб'єктами з урахуванням галузевої специфіки аграрної економіки

Методи навчання та засоби діагностики, що відповідають визначеним результатам навчання за навчальною дисципліною «Управління ризиками», наведено в табл. 2, 3.

Таблиця 2

**Результати, методи навчання та методи контролю за навчальною дисципліною
«Управління ризиками»**

Результати навчання за навчальною дисципліною		Методи навчання	Методи контролю
1	Знання:		
1.1	Критичне осмислення основних теорій, принципів, методів та понять ризик-менеджменту	лекція, семінарське заняття, дискусія, підготовка доповідей, аудіовізуальний метод	усне опитування, експрес-контроль, тестування, контрольна (модульна) робота, підсумковий контроль
1.2	Знання сучасних підходів до ідентифікації, оцінювання та прогнозування ризиків в економічних системах		
1.3	Розуміння природи ризику, його економічної сутності, видів та джерел виникнення		
2	Уміння/навички:		
2.1	Уміння здійснювати аналіз ризикових ситуацій, застосовуючи якісні та кількісні методи оцінювання	лекція, практичне заняття, дискусія, аудіовізуальний метод, виконання аналітично-розрахункових завдань, кейс-метод, вирішення конкретних задач та ситуацій	усне опитування, тестування, перевірка виконання аналітично-розрахункових завдань, тестування, контрольна (модульна) робота, підсумковий контроль
2.2	Уміння обґрунтовувати та приймати управлінські рішення в умовах невизначеності й неповної інформації		
2.3	Вміння розробляти стратегії управління ризиками з урахуванням специфіки економічної діяльності		
2.4	Здатність використовувати інформаційно-аналітичні інструменти для моніторингу ризиків та їх мінімізації		
3.	Комунікація:		
3.1	Здатність чітко, логічно й аргументовано презентувати результати аналізу ризиків і варіанти управлінських рішень для різних аудиторій	практичне заняття, дискусія, аудіовізуальний метод, підготовка доповідей, вирішення конкретних задач та ситуацій	усне опитування, тестування, перевірка виконання аналітично-розрахункових завдань, контрольна (модульна) робота, підсумковий контроль
3.2	Готовність до подальшого навчання та професійного розвитку з високим рівнем автономності, у тому числі через обмін досвідом і знаннями в професійних спільнотах	практичне заняття, дискусія, аудіовізуальний метод, підготовка доповідей, вирішення конкретних задач та ситуацій	усне опитування, тестування, перевірка виконання аналітично-розрахункових завдань, контрольна (модульна) робота, підсумковий контроль

**Методи навчання та методи контролю програмних результатів навчання з
навчальної дисципліни «Управління ризиками»**

Програмний результат навчання		Метод навчання	Методи контролю
ПРН 5	Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).	Лекція-бесіда, семінарське заняття, самостійна пошукова робота, дискусія, вирішення конкретних ситуацій	усне опитування, тестування, експрес-контроль, контрольна (модульна) робота, підсумковий контроль
ПРН 10	Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.	Лекція, практичне заняття, аудіовізуальний метод, кейс-метод, виконання аналітично-розрахункових завдань, кейс-метод	усне опитування, тестування, експрес-контроль, перевірка виконання аналітично-розрахункових завдань, контрольна (модульна) робота, підсумковий контроль
ПРН 17	Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в однієї або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.	Лекція, практичне заняття, дискусія, кейс-метод, вирішення конкретних ситуацій	усне опитування, тестування, експрес-контроль, перевірка виконання аналітично-розрахункових завдань, контрольна (модульна) робота, підсумковий контроль
ПРН 22	Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах.	Лекція, практичне заняття, дискусія, вирішення конкретних ситуацій.	усне опитування, тестування, експрес-контроль, перевірка виконання аналітично-розрахункових завдань, контрольна (модульна) робота, підсумковий контроль
ПРН 25	Оволодіти практичним інструментарієм організації й ведення економічної діяльності та обґрунтування ефективних господарських рішень економічними суб'єктами з урахуванням галузевої специфіки аграрної економіки	Лекція, практичне заняття, дискусія, вирішення конкретних ситуацій.	усне опитування, тестування, експрес-контроль, перевірка виконання аналітично-розрахункових завдань, контрольна (модульна) робота, підсумковий контроль

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

Тема 1. Ризик як об'єкт управління.

Економічна сутність ризику, його характеристики, роль у сучасній економіці. Сутність ризику як об'єкту управління. Основні підходи до визначення ризику, відмінності між ризиком і невизначеністю. Ключові функції ризику в господарській діяльності та управлінських рішеннях. Історичні аспекти формування концепції ризику в економічній науці. Принципи управління ризиками та їх значення для розвитку бізнесу. Базові категорії та терміни ризик-менеджменту. Підходи до класифікації ризиків. Взаємозв'язок ризику з ефективністю та прибутковістю діяльності.

Тема 2. Класифікація та види економічних ризиків

Класифікація ризиків за джерелами виникнення, сферою прояву, масштабами та ступенем впливу. Фінансові, виробничі, комерційні, соціальні та інші види ризиків. Внутрішні та зовнішні ризики, об'єктивні та суб'єктивні фактори їх виникнення. Ризики, характерні для підприємницької діяльності. Специфічні ризики для економіки України в умовах глобалізації та воєнних викликів. Особливості прояву ризиків у цифровій економіці. Значення класифікації для побудови ефективної системи управління ризиками. Приклади ризиків у практичній діяльності підприємств.

Тема 3. Ідентифікація ризиків

Методи виявлення та опису ризиків у діяльності підприємств. Інструменти якісної діагностики ризиків. Джерела інформації для ідентифікації ризиків. Значення експертних методів та роль інтуїтивних оцінок у виявленні ризиків. Етапи ідентифікації ризиків у проектному менеджменті. Методи складання переліку ризиків та побудови карти ризиків. Сучасні інформаційні технології у процесі ідентифікації ризиків. Приклади практичного застосування методів ідентифікації у бізнесі.

Тема 4. Методи якісного аналізу ризиків

Основи якісного аналізу ризиків та його значення для управлінських рішень. Методи експертних оцінок, SWOT-аналізу та сценарного підходу. Роль інтерв'ю, анкетування та мозкового штурму у визначенні ризиків. Методи побудови дерева рішень та причинно-наслідкових діаграм. Метод Delphi. Побудова профілю ризиків підприємства. Обмеження якісних методів у порівнянні з кількісними. Поєднання якісних та кількісних методів для комплексного аналізу.

Тема 5. Методи кількісного аналізу ризиків

Інструменти кількісної оцінки ризиків. Статистичні методи аналізу ризику. Методи математичного моделювання та імовірнісні підходи. Варіаційний та дисперсійний аналіз для оцінки ризику. Методи аналізу чутливості та сценарного моделювання. Методи оцінки кредитного та ринкового ризику. Value at Risk (VaR) як інструмент управління ризиками. Приклади практичного застосування кількісних методів у бізнесі.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Тема 6. Інструменти та стратегії управління ризиками

Основні стратегії управління ризиками: уникнення, передача, зниження та прийняття ризику. Методи диверсифікації, страхування та хеджування. Резервування коштів та створення страхових фондів. Контрактні механізми розподілу ризиків. Управління ризиками у проектному менеджменті. Сучасні практики корпоративного управління ризиками (ERM). Приклади успішних стратегій управління ризиками в міжнародних компаніях. Адаптивність стратегій до мінливого середовища.

Тема 7. Фінансові ризики та методи їх нейтралізації

Природа фінансових ризиків. Ризики ліквідності, валютні, процентні та кредитні ризики. Методи

управління фінансовими ризиками за допомогою фінансових інструментів. Використання деривативів для хеджування ризиків. Управління ризиками інвестиційних портфелів. Роль банківських установ у процесі управління ризиками. Регуляторні підходи до контролю фінансових ризиків. Приклади успішних практик у фінансовому секторі.

Тема 8. Управління ризиками в умовах невизначеності та криз

Специфіка управління ризиками в кризових умовах. Природа невизначеності, відмінність від ризику. Сценарне планування, стрес-тестування, моделювання сценаріїв. Антикризове управління, плани безперервності бізнесу. Ризики воєнних загроз, глобальних економічних та екологічних криз. Гнучкість організаційних структур, адаптивні стратегії реагування. Системи раннього попередження, моніторинг зовнішнього середовища. Лідерство, управлінські комунікації, координація дій у кризових ситуаціях. Роль корпоративної культури у подоланні наслідків криз. Приклади міжнародного та національного досвіду кризового управління.

Тема 9. Інформаційні технології в управлінні ризиками

Роль сучасних інформаційних технологій у процесах управління ризиками. Програмне забезпечення для ідентифікації та аналізу ризиків. Big Data та аналітика даних. Штучний інтелект та машинне навчання у прогнозуванні ризиків. Інформаційна безпека як складова ризик-менеджменту. Цифрові платформи для моніторингу ризиків. Сучасні інструменти візуалізації ризиків. Приклади практичного використання ІТ у міжнародних компаніях.

Тема 10. Організація системи управління ризиками на підприємстві

Принципи побудови системи управління ризиками на підприємстві. Роль корпоративної культури у формуванні ставлення до ризиків. Інтеграція ризик-менеджменту в загальну систему управління. Завдання підрозділів з управління ризиками. Міжнародні стандарти побудови системи управління ризиками. Роль внутрішнього аудиту у процесі ризик-менеджменту. Корпоративні моделі управління ризиками. Безперервне вдосконалення системи управління ризиками.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усь- го	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п (с)	лаб	інд.	с.р.		л	п (с)	лаб.	інд	с.р.
<i>I</i>	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1.												
Змістовий модуль 1.												
Тема 1. Ризик як об'єкт управління	9	2	2	-	-	5	9	2	2	-	-	5
Тема 2. Класифікація та види економічних ризиків	9	2	2	-	-	5	9	-	-	-	-	9
Тема 3. Ідентифікація ризиків	9	2	2	-	-	5	9	2	-	-	-	7
Тема 4. Методи якісного аналізу ризиків	9	2	2	-	-	5	9	-	-	-	-	9
Тема 5. Методи кількісного аналізу ризиків	9	2	4	-	-	3	9	-	-	-	-	9
Разом за змістовим модулем 1	45	10	12	-	-	23	45	4	2	-	-	39
Змістовий модуль 2												
Тема 6. Інструменти та стратегії управління ризиками	9	2	4			3	9	2	-	-	-	7
Тема 7. Фінансові ризики та методи їх нейтралізації* Topic 7. Financial risks and methods of their neutralization	9	2	2			5	9	-	2	-	-	7
Тема 8. Управління ризиками в умовах невизначеності та криз	9	2	2			5	9	-	-	-	-	9
Тема 9. Інформаційні технології в управлінні ризиками	9	2	2			5	9	-	-	-	-	9
Тема 10. Організація системи управління ризиками на підприємстві	9	2	2			5	9	2	-	-	-	7
Разом за змістовим модулем 2	45	10	12	-	-	23	45	4	2	-	-	39
Усього годин	90	20	24	-	-	46	90	8	4	-	-	78

*залучений стейкхолдер для спільного проведення аудиторного заняття

* тема викладається англійською мовою

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
Змістовий модуль 1.			
1	Тема 1. Ризик як об'єкт управління	2	2
2	Тема 2. Класифікація та види економічних ризиків	2	-
3	Тема 3. Ідентифікація ризиків	2	-
4	Тема 4. Методи якісного аналізу ризиків	2	-
5	Тема 5. Методи кількісного аналізу ризиків	4	-
	<i>Разом</i>	<i>12</i>	<i>2</i>
Змістовий модуль 2.			
СТРУКТУРНІ, ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ, СТРУКТУРНІ ТА ФІНАНСОВО-ІНВЕСТИЦІЙНІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ			
6	Тема 6. Інструменти та стратегії управління ризиками	4	-
7	Тема 7. Фінансові ризики та методи їх нейтралізації*	2	2
8	Тема 8. Управління ризиками в умовах невизначеності та криз	2	-
9	Тема 9. Інформаційні технології в управлінні ризиками	2	-
10	Тема 10. Організація системи управління ризиками на підприємстві	2	-
	<i>Разом</i>	<i>12</i>	<i>2</i>
Всього		24	4

6. Самостійна робота (денна форма)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Ризик як об'єкт управління. Історичні аспекти формування концепції ризику в економічній науці. Принципи управління ризиками та їх значення для розвитку бізнесу. Взаємозв'язок ризику з ефективністю та прибутковістю діяльності.	5
2	Тема 2. Класифікація та види економічних ризиків Особливості прояву ризиків у цифровій економіці. Значення класифікації для побудови ефективної системи управління ризиками. Приклади ризиків у практичній діяльності підприємств.	5
3	Тема 3. Ідентифікація ризиків Сучасні інформаційні технології у процесі ідентифікації ризиків. Приклади практичного застосування методів ідентифікації у бізнесі.	5
4	Тема 4. Методи якісного аналізу ризиків Обмеження якісних методів у порівнянні з кількісними. Поєднання якісних та кількісних методів для комплексного аналізу.	5
5	Тема 5. Методи кількісного аналізу ризиків Value at Risk (VaR) як інструмент управління ризиками. Приклади практичного застосування кількісних методів у бізнесі.	3
6	Тема 6. Інструменти та стратегії управління ризиками Сучасні практики корпоративного управління ризиками (ERM). Приклади успішних стратегій управління ризиками в міжнародних компаніях. Адаптивність стратегій до мінливого середовища	3
7	Тема 7. Фінансові ризики та методи їх нейтралізації Роль банківських установ у процесі управління ризиками. Регуляторні підходи до контролю фінансових ризиків. Приклади успішних практик у фінансовому секторі.	5
8	Тема 8. Управління ризиками в умовах невизначеності та криз Лідерство, управлінські комунікації, координація дій у кризових ситуаціях. Роль корпоративної культури у подоланні наслідків криз. Приклади міжнародного та національного досвіду кризового управління.	5

9	Тема 9. Інформаційні технології в управлінні ризиками Цифрові платформи для моніторингу ризиків. Сучасні інструменти візуалізації ризиків. Приклади практичного використання ІТ у міжнародних компаніях.	5
10	Тема 10. Організація системи управління ризиками на підприємстві Роль внутрішнього аудиту у процесі ризик-менеджменту. Корпоративні моделі управління ризиками. Безперервне вдосконалення системи управління ризиками.	5
	Разом	46

7. Самостійна робота (заочна форма)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Ризик як об'єкт управління. Історичні аспекти формування концепції ризику в економічній науці. Принципи управління ризиками та їх значення для розвитку бізнесу. Взаємозв'язок ризику з ефективністю та прибутковістю діяльності.	5
2	Тема 2. Класифікація та види економічних ризиків Класифікація ризиків за джерелами виникнення, сферою прояву, масштабами та ступенем впливу. Фінансові, виробничі, комерційні, соціальні та інші види ризиків. Внутрішні та зовнішні ризики, об'єктивні та суб'єктивні фактори їх виникнення. Ризики, характерні для підприємницької діяльності. Специфічні ризики для економіки України в умовах глобалізації та воєнних викликів. Особливості прояву ризиків у цифровій економіці. Значення класифікації для побудови ефективної системи управління ризиками. Приклади ризиків у практичній діяльності підприємств.	9
3	Тема 3. Ідентифікація ризиків Сучасні інформаційні технології у процесі ідентифікації ризиків. Приклади практичного застосування методів ідентифікації у бізнесі.	7
4	Тема 4. Методи якісного аналізу ризиків Основи якісного аналізу ризиків та його значення для управлінських рішень. Методи експертних оцінок, SWOT-аналізу та сценарного підходу. Роль інтерв'ю, анкетування та мозкового штурму у визначенні ризиків. Методи побудови дерева рішень та причинно-наслідкових діаграм. Метод Delphi. Побудова профілю ризиків підприємства. Обмеження якісних методів у порівнянні з кількісними. Поєднання якісних та кількісних методів для комплексного аналізу.	9
5	Тема 5. Методи кількісного аналізу ризиків Інструменти кількісної оцінки ризиків. Статистичні методи аналізу ризику. Методи математичного моделювання та імовірнісні підходи. Варіаційний та дисперсійний аналіз для оцінки ризику. Методи аналізу чутливості та сценарного моделювання. Методи оцінки кредитного та ринкового ризику. Value at Risk (VaR) як інструмент управління ризиками. Приклади практичного застосування кількісних методів у бізнесі.	9
6	Тема 6. Інструменти та стратегії управління ризиками Резервування коштів та створення страхових фондів. Контрактні механізми розподілу ризиків. Управління ризиками у проектному менеджменті. Сучасні практики корпоративного управління ризиками (ERM). Приклади успішних стратегій управління ризиками в міжнародних компаніях. Адаптивність стратегій до мінливого середовища.	7
7	Тема 7. Фінансові ризики та методи їх нейтралізації Управління ризиками інвестиційних портфелів. Роль банківських установ у процесі управління ризиками. Регуляторні підходи до контролю	7

	фінансових ризиків. Приклади успішних практик у фінансовому секторі	
8	Тема 8. Управління ризиками в умовах невизначеності та криз Специфіка управління ризиками в кризових умовах. Природа невизначеності, відмінність від ризику. Сценарне планування, стрес-тестування, моделювання сценаріїв. Антикризове управління, плани безперервності бізнесу. Ризики воєнних загроз, глобальних економічних та екологічних криз. Гнучкість організаційних структур, адаптивні стратегії реагування. Системи раннього попередження, моніторинг зовнішнього середовища. Лідерство, управлінські комунікації, координація дій у кризових ситуаціях. Роль корпоративної культури у подоланні наслідків криз. Приклади міжнародного та національного досвіду кризового управління.	9
9	Тема 9. Інформаційні технології в управлінні ризиками Роль сучасних інформаційних технологій у процесах управління ризиками. Програмне забезпечення для ідентифікації та аналізу ризиків. Big Data та аналітика даних. Штучний інтелект та машинне навчання у прогнозуванні ризиків. Інформаційна безпека як складова ризик-менеджменту. Цифрові платформи для моніторингу ризиків. Сучасні інструменти візуалізації ризиків. Приклади практичного використання ІТ у міжнародних компаніях.	9
10	Тема 10. Організація системи управління ризиками на підприємстві Інтеграція ризик-менеджменту в загальну систему управління. Завдання підрозділів з управління ризиками. Міжнародні стандарти побудови системи управління ризиками. Роль внутрішнього аудиту у процесі ризик-менеджменту. Корпоративні моделі управління ризиками. Безперервне вдосконалення системи управління ризиками.	7
	Разом	78

8.МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Теоретичні та практичні положення дисципліни вивчаються студентами в процесі роботи над лекційним курсом, участі у практичних заняттях, самостійній роботі, яка полягає у вивченні та опрацюванні наукової, навчально-методичної літератури, законодавчих і нормативних актів, виконанні навчальних завдань.

При викладанні навчальної дисципліни для активізації навчального процесу передбачено застосування сучасних навчальних технологій, таких, як: лекції-бесіди, семінари-дискусії, кейс-метод, аудіовізуальний метод, презентації. Лекції-бесіди – при читанні лекції студентам даються питання для самостійного розміркування, що дає змогу зосередити увагу на найбільш важливих проблемах теми, яка вивчається, визначити зміст і темп викладу навчального матеріалу з урахуванням рівня підготовленості та освіти аудиторії. Окрім питань студентів, вона допускає викладення ними своєї точки зору з того чи іншого питання. Робота в мікрогрупах використовується з метою є розв'язання дилем, що потребують колективного обговорення. Кейс-метод (метод аналізу конкретних ситуацій) передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу. Застосування аудіовізуального методу передбачає використання можливостей Інтернет, теле-, відео-, фото-, аудіо- та інших матеріалів у навчальному процесі.

Дистанційні технології навчання є однією з форм індивідуалізації освітнього процесу, що ґрунтується на принципах відкритого навчання з широким використанням комп'ютерних навчальних програм різного призначення та створює інформаційне освітнє середовище для передачі веб-ресурсів навчальних дисциплін і взаємодії між учасниками. Навчання із застосуванням дистанційних технологій в УНУ здійснюється відповідно до положення «Про організацію поточного, семестрового контролю та проведення атестації здобувачів освіти із застосуванням дистанційних технологій».

Для забезпечення освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання в УНУ використовується система управління навчанням Moodle. Матеріали курсу

«Управління ризиками» розміщені на платформі Moodle <https://moodle.udau.edu.ua/course/view.php?id=2524>. В разі запровадження карантинних або інших обмежень з метою забезпечення життя та здоров'я учасників освітнього процесу проводяться відеоконференції в форматі лекцій або практичних занять. Зв'язок студентів з викладачем забезпечують різноманітні сучасні платформи, такі як: Zoom, Google Meet, Moodle.

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Для забезпечення оцінювання студентів проводиться поточний (модульний) контроль. Модульний контроль передбачає перевірку стану засвоєння визначеної системи елементів знань та вмінь студентів з того чи іншого модулю.

При контролі систематичності та активності роботи на практичних заняттях оцінюванню в балах підлягають: рівень знань, необхідний для виконання практичних робіт; повнота, якість і вчасність їх виконання та результати захисту; рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на практичних заняттях; активність при обговоренні питань, що винесені на практичні заняття; результати експрес-контролю тощо.

При виконанні модульних (контрольних) завдань оцінюванню в балах підлягають теоретичні знання і практичні уміння, яких набули студенти після опанування певного модуля. Модульний контроль проводиться письмово або з використанням платформи MOODLE у формі тестів. Повторне виконання модульних контрольних робіт на вищу кількість балів дозволяється, як виняток, з поважних причин за погодженням викладача, який викладає дисципліну, з дозволу декана факультету. У разі, коли студент не з'явився на проведення модульної контрольної роботи без поважних причин, він отримує нуль балів. Перездача модульного контролю допускається у строки, які встановлюються викладачем.

У разі невиконання певних завдань поточного контролю з об'єктивних причин, студенти мають право, з дозволу викладача, скласти їх до останнього практичного заняття. Час і порядок складання визначає викладач.

Знання студента з певного модуля вважаються незадовільними, за умови коли сума балів його поточної успішності та за модульний контроль складають менше 60% від максимально можливої суми за цей модуль. В такому випадку можливе повторне перескладання модуля у терміни встановлені викладачем. Рейтингова сума балів з навчальної дисципліни після складання модулів виставляється як сума набраних студентом балів протягом семестру.

Якщо у підсумку здобувач отримав за рейтинговим показником оцінку "FX", то він допускається до повторного складання підсумкового контролю з дисципліни. Здобувач, допущений до повторного складання підсумкового контролю зобов'язаний у терміни, визначені деканатом, перездати невиконані (або виконані на низькому рівні) завдання поточно-модульного контролю.

У разі отримання здобувачем за рейтинговим показником оцінки "F", то він повинен пройти повторний курс вивчення цієї дисципліни протягом наступного семестру (навчального року) за графіком, встановленим деканатом. Бали, отримані при вивченні дисципліни у попередній період, анулюються.

10. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

В основу рейтингового оцінювання знань студента закладена спеціальна 100-бальна шкала оцінювання (максимально можлива сума балів, яку може набрати студент за всіма видами контролю знань з дисципліни з урахуванням поточної успішності, самостійної роботи, науково-дослідної роботи тощо). Кількість балів, які можна набрати у ході вивчення курсу дисципліни розподіляються наступним чином.

Поточний контроль.

Максимальна сума балів поточного контролю – 100. Об'єктами поточного контролю знань студентів є:

1. Систематичність та активність роботи на практичних заняттях.

При контролі систематичності та активності роботи на практичних заняттях оцінюванню в балах підлягають: рівень знань, необхідний для виконання завдань, що передбачені завданнями для самостійного опрацювання; повнота, якість і вчасність їх виконання та результати захисту; рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на практичних заняттях; активність при обговоренні питань, що винесені як предмет дискусії тощо.

2. Модульний контроль.

При виконанні модульних (контрольних) завдань оцінюванню в балах підлягають теоретичні знання і практичні уміння, яких набули здобувачі після опанування певного змістового модуля. Модульний контроль проводиться письмово у формі тестів (30 тестів за кожним зі змістових модулів). Максимальна оцінка за кожен модульний контроль – 11 балів.

У разі невиконання певних завдань поточного контролю з об'єктивних причин, студенти мають право, з дозволу викладача, скласти їх до останнього практичного заняття. Час і порядок складання визначає викладач. У разі, коли студент не з'явився на проведення модульної контрольної роботи без поважних причин, він отримує нуль балів. Перездача модульного контролю допускається у строки, які встановлюються викладачем. Знання студента з певного модуля вважаються незадовільними, за умови коли сума балів його поточної успішності та за модульний контроль складають менше 60% від максимально можливої суми за цей модуль. В такому випадку можливе повторне перескладання модуля у терміни, встановлені викладачем.

3. Виконання самостійної роботи.

Самостійна робота здобувачів полягає у вивченні та опрацюванні наукової, навчально-методичної літератури, законодавчих і нормативних актів; виконанні навчальних завдань; опрацюванні лекційного матеріалу; підготовці до виступу на практичних заняттях; поглибленому опрацюванні окремих лекційних тем або питань; пошуку (підборі) та огляді літературних джерел за заданою проблематикою дисципліни; аналітичному розгляді наукових публікацій; контрольній перевірці здобувачами власних знань за запитаннями для самодіагностики; підготовку до модульного контролю.

4. Оцінювання та контроль виконання додаткових видів роботи.

Бали за додаткові види роботи надаються за: представлення результатів науково-дослідних робіт – участь у студентських олімпіадах, конкурсах наукових робіт, грантах, науково-дослідних проєктах – 1–8 балів; публікація наукових статей, тез доповіді на конференції – 1–8 балів.

Розподіл балів, присвоюваних студентам при вивченні дисципліни «Управління ризиками» (денна форма здобуття освіти)

	Поточний (модульний контроль)										Бали за додаткову роботу	Екзамен	Сума		
Кількість балів за змістовий модуль	Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2									
	31 бал					31 бал									
Теми	Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Модульний контроль (11 балів)	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Модульний контроль (11 балів)	8	30	100
Кількість балів за видами робіт, всього:	4	4	4	4	4		4	4	4	4	4				
в т.ч.: активність на практичних заняттях	3	3	3	3	3		3	3	3	3	3				
виконання самостійної роботи	1	1	1	1	1		1	1	1	1	1				

**Розподіл балів, присвоюваних студентам при вивченні дисципліни
«Управління ризиками»
(заочна форма здобуття освіти)**

	Поточний (модульний контроль)										Бали за додаткову роботу	Екзамен	Сума			
Кількість балів за змістовий модуль	Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2										
	31 бал					31 бал										
Теми	Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Модульний контроль (11 балів)	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Модульний контроль (11 балів)	8	30	100	
Кількість балів за видами робіт, всього:	4	4	4	4	4		4	4	4	4	4					4
в т.ч.: активність на практичних заняттях	3	-	-	-	-		-	3	-	-	-					
виконання самостійної роботи	1	4	4	4	4		4	1	4	4	4					

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для екзамену
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Оцінка «зараховано» (90 – 100 балів). Здобувач має систематичні та глибокі знання навчального матеріалу, вміє без помилок виконувати практичні завдання, які передбачені програмою курсу, засвоїв основну й ознайомився з додатковою літературою, викладає матеріал у логічній послідовності, робить узагальнення й висновки, наводить практичні приклади у контексті тематичного теоретичного матеріалу.

Оцінка «зараховано» (74 – 89 балів). Здобувач повністю засвоїв навчальний матеріал, знає основну літературу, вміє виконувати практичні завдання, викладає матеріал у логічній послідовності, робить певні узагальнення й висновки, але не наводить практичних прикладів у контексті тематичного теоретичного матеріалу або допускає незначні помилки у формулюванні термінів, категорій, невеликі помилки у розрахунках при вирішенні практичних завдань.

Оцінка «зараховано» (60 – 73 бали). Здобувач засвоїв матеріал не у повному обсязі, дає неповну відповідь на поставлені теоретичні питання, припускається грубих помилок при вирішенні практичного завдання.

Оцінка «не зараховано» (менше 60 балів). Здобувач не засвоїв навчальний матеріал, дає неправильні відповіді на поставлені теоретичні питання, не володіє основними методами наукових досліджень при виконанні практичних завдань.

11. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Смолій Л.В. Методичні рекомендації для підготовки до практичних занять з дисципліни «Управління ризиками» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної форми здобуття освіти спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини галузі знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини. Умань, УНУ. 2025.
2. Смолій Л.В. Методичні рекомендації для виконання самостійної роботи з дисципліни «Управління ризиками» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та заочної форми здобуття освіти спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини галузі знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини. Умань, УНУС. 2025.
3. Смолій Л.В. Електронний навчальний курс для дистанційного вивчення навчальної дисципліни «Управління ризиками» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини галузі знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини. URL: <https://moodle.udau.edu.ua/course/view.php?id=2524>.

13. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Економіка невизначеності: зміст, оцінювання, регулювання: колективна монографія. Київ : ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК». 2021. 287 с. https://library.krok.edu.ua/media/library/category/monografiji/radionova_0013.pdf
2. Економіка і бізнес: підручник / за ред. д.е.н., проф. Л. Г. Мельника, д.е.н., проф. О. І. Карінцевої. Суми: Університетська книга, 2021. 316с.
3. Боровик М. В. Ризик-менеджмент : конспект лекцій для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 073 Менеджмент; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2023. 63 с.
4. Кучеренко В.Р., Карпов В.А., Карпов А.В. Економічний ризик та методи його вимірювання: Навчальний посібник. Одеса, 2011.
5. Кібік О., Слободянюк О., Кузнецова Л. Ризик-менеджмент : навч.-метод. посібник. Одеса: Фенікс, 2024. 84 с.
6. Лактіонова О. А. Управління фінансовими ризиками: навчальний посібник / Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2020. 256 с.
7. Артими-Дрогомирецька З.Б. Економічний ризик: Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2013. 316 с.
8. Гринчуцька В. Моделювання ризиків в економіці та бізнесі. Тернопіль, ТНТУ імені І. Пулюя, 2014. 88 с.
9. Васильєва Т.А., Леонов С.В., Кривич Я.М. та ін. Економічний ризик: методи оцінки та управління. Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2015. 208 с.
10. Балджи М. Д. Економічний ризик та методи його вимірювання. Навчальний посібник. Харків: Промарт, 2015. 300 с.
11. Мороз В.М., Мороз С.А. Ризик-менеджмент. Вид-во Кондор, 2019. 140 с.
12. Економічні ризики та методи їх вимірювання: рекомендації до вивчення дисципліни навч. посіб. для здобувачів спеціальності 051 «Економіка» / уклад. О.В. Кривда. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 85 с. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/49837>.
13. Економічні ризики: методи вимірювання та управління: Навчальний посібник / Скопенко Н.С., Федулова І.В., Мазник Л.В., Кириченко О.М., Удворгелі Л.І.; за заг. ред. Скопенко Н.С. Київ : НУХТ, 2021. 344 с.

Допоміжна

1. Ревуцька А.О., Смолій Л.В. Стратегія циркулярної моделі управління розвитком бізнесу: ризики та перспективи для України. Збірник наукових праць УНУС. 2024. Вип. 104. Ч. 2. С. 317-323. URL: <https://journal.udau.edu.ua/assets/files/104.2/30.pdf>
2. Смолій Л.В. Дослідження кредитних ризиків у системі банківського кредитування аграрних підприємств. *Банківська справа*, № 1(151), 2020. С. 76–89.

3. Смолій Л.В., Колотуха С.М. Ідентифікація факторів впливу на стан банківського кредитування сільськогосподарських підприємств. *Банківська справа*. № 2 (152). 2020. С. 103-115.
4. Бурляй А., Бурляй О., Ревуцька А., Смолій Л., Клименко Л. Організаційно-економічні ризики екологізації сільського господарства. *Agricultural and Resource Economics*. 2021. Vol.7. No.1. Pp. 96–114. URL: <https://are-journal.com/are/issue/view/25>
5. Ревуцька А.О., Смолій Л.В., Бурляй А.П. Стратегія інновацій як засіб управління та розвитку бізнесу підприємства в умовах глобалізації. Збірник наукових праць УНУС. 2021. Вип. 99. Ч. 2. С. 81-94.
6. Стешенко О. Д. Ризикологія: Навч. посібник. Харків: УкрДУЗТ, 2019. 180 с.
7. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків: навчальний посібник / О.П.Логвінова, І.М.Семененко. Харків: Вид. ХНЕУ, 2015. 264 с.
8. Ястремський О.І. Моделювання економічного ризику. К.: Либідь, 2010. 176 с.
9. Машина Н.І. Економічний ризик та методи його вимірювання. Київ: ЦУЛ, 2013. 188с.
10. Вітлінський В.В., Верчено П.І. Аналіз, моделювання та управління економічним ризиком. Київ: КНЕУ, 2010. 292 с.
11. Adrian, T., Giannone, D., Luciani, M., & West, M. (2025). Scenario Synthesis and Macroeconomic Risk. IMF Working Paper 2025/105.
12. Xu, M., Xu, Q., Jiang, C. et al. (2025). High-frequency Growth-at-Risk of China: the Role of Macro-financial Environment. Computational Economics.
13. Crawford, M. M., & Wright, G. (Eds.) (2025). Improving and Enhancing Scenario Planning: Futures Thinking. Edward Elgar Publishing.
14. Burt, G. (2023). Evolution of Scenario Planning: Theory and Practice from Disorder to Order. De Gruyter.
15. Olson, D.L., & Wu, D. (2023). Enterprise Risk Management Models: Focus on Sustainability. Springer Texts in Business and Economics.

14. Інформаційні ресурси

Наукові ресурси:

1. Віртуальна бізнес-бібліотека кафедри економіки УНУ. URL: <https://ket.udau.edu.ua/ua/grantovij-proekt-corteva-grows/virtualna-biblioteka.html>
2. Віртуальна електронна бібліотека – BBM. URL: <http://www.velib.com/>
3. Електронні каталоги бібліотек України. URL: <http://e-catalog.name/>
4. Електронна бібліотека Lib.com.ua. URL: <http://www.lib.com.ua/>
5. Національна бібліотека імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
6. Українська бібліотека – «Джерело». URL: <http://ukrlib.com/>
7. Google Scholar — пошукова система, яка індексує повний текст наукових публікацій всіх форматів і дисциплін. URL: <https://scholar.google.com.ua/schhp?hl=uk>

Ресурси органів державної влади:

1. Президент України: офіційне Інтернет-представництво. URL: <http://www.president.gov.ua>.
2. Верховна Рада України: офіційний веб-сайт. URL: <http://www.rada.gov.ua>.
3. Кабінет Міністрів України: Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України URL: <http://www.kmu.gov.ua>.
4. Національний Банк України: офіційний сайт. URL: <http://www.bank.gov.ua>.
5. Міністерство економіки: офіційний веб-сайт. URL: <http://me.kmu.gov.ua>.
6. Міністерство фінансів України: офіційний веб-сайт. URL: <http://www.minfin.gov.ua>.

Інтернет-ресурси:

1. Financial Times <http://ft.com>
2. Business Week www.businessweek.com
3. The Economist www.economist.com

Освітні курси на інтернет-платформах:

1. Вступ до управління ризиками (Coursera). URL: <https://www.coursera.org/learn/introduction-to-risk-management>
2. Managing Project Risks and Changes (Coursera). URL: <https://www.coursera.org/learn/project-risk-management>

3. Управління ризиками (Coursera). URL: <https://www.coursera.org/specializations/risk-management>
4. Управління ризиками. URL: <https://www.deloitte.com/ua/uk/services/deloitte-academy/risk-management.html>
5. Тренінг «Управління ризиками у практичному менеджменті» <https://www.education.ua/trainings/74483/>
6. Як почати власну справу в часи невизначеності: покроковий гайд від ТОП-підприємців України (Prometeus). URL: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/start-business-in-uncertain-times/>
7. Успішний стартап: від ідеї до масштабування (Prometeus). URL: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/successful-startup/>
8. CASE STUDY: як вирішувати складні завдання в бізнесі та в житті (Prometeus). URL: <https://prometheus.org.ua/prometheus-plus/case-study/>

13. ЗМІНИ У РОБОЧІЙ ПРОГРАМІ НА 2025-2026 НАВЧАЛЬНИЙ РІК.

Зміни, внесені до робочої програми на 2025-2026 навчальний рік, охоплюють:

1. Оновлено змістове наповнення теми «Функціонування економіки та бізнесу в умовах невизначеності та ризику».
3. Оновлено перелік рекомендованої літератури в частині видань іноземних авторів.

14. ПЕРЕЗРАХУВАННЯ ТА ВИЗНАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Перезарахування та визнання результатів навчання з дисципліни «Управління ризиками» або окремого її елемента відбувається відповідно до Положення про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті (<https://www.udau.edu.ua/ua/file/4n0x>).

Здобувачі вищої освіти мають право на визнання результатів навчання в неформальній та інформальній освіті (курси навчання в центрах освіти, курси інтенсивного навчання, семінари, конференції, олімпіади, конкурси наукових робіт, літні чи зимові школи, бізнес-школи, тренінги тощо) в обсязі, що загалом не перевищує 25 % освітньої програми. Визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті дозволяється для дисциплін, які починають викладатися з другого семестру. При цьому визнання результатів проводиться у семестрі, який передує семестру, у якому згідно з навчальним планом конкретної освітньої програми передбачено вивчення певної дисципліни.

15. ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

У процесі навчання з дисципліни «Управління ризиками», студенти повинні дотримуватися встановлених правил академічної доброчесності, визначених Кодексом доброчесності (<https://www.udau.edu.ua/ua/file/4dH7>) та Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату серед здобувачів вищої освіти (<https://www.udau.edu.ua/ua/file/D1iS>). При підготовці письмових робіт, виконанні науково-дослідних завдань, а також під час проведення контрольних заходів очікується, що всі роботи подані студентами будуть їхніми оригінальними дослідженнями та міркуваннями.

Будь-які види порушення академічної доброчесності, зокрема плагіат, неправомірне використання чужих ідей, фальсифікація даних чи співучасть у таких діях, є абсолютно неприпустимими і не толеруються. Виявлення ознак академічної недоброчесності у письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від обсягу порушення. З метою запобігання порушенням і підвищення якості академічних робіт, студентам настійно рекомендується користуватися належними академічними ресурсами та інструментами для перевірки робіт на плагіат, а також звертатися за консультаціями з питань правильного цитування і академічного письма.